

www.verujem.org

Св. Јован Златоусти

БЕСЈЕДА НА НОВУ ГОДИНУ (НА КАЛЕНДЕ)

Изговорена против оних који прате новомјесечја и устројавају бучне забаве у граду, а такође и на ријечи апостола Павла: Све на славу Божију чините (1. Кор. 10; 31).

Ријеч „каланде” или „календе” потиче од латинске именице *calendae* и означава први дан римских мјесеци. Народ је тих дана празновао и прослављао. Како се са великом вјероватноћом може закључити из њеног садржаја, Св. Јован Златоуст је ову бесједу изговорио у Антиохији, 1. јануара 387. године по Рождеству Христовом. Њен пун назив гласи: „Бесједна на Календе, у одсуству епископа антиохијског Флавијана, изговорена против оних који прослављају нову годину и праве бучна весеља по граду, као и на ријечи апостола: Све на славу Божију чините (1. Кор. 10; 31)”

1. Као што је хору неопходан хоровађа, а посади морепловаца кормилар, тако и ово данашње сабирање свештеника тражи свог заједничког оца, свог архијереја.

Често се догађа да одсуство руководиоца и у хору и на броду узрокује велику пометњу и несигурност. Овдје се, међутим, није тако догодило. Премда(епископ) није овдје присутан тијелом, присутан је духом; он је и сада овдје и стоји међу нама, иако је код куће, исто као што смо и ми с њим, иако се налазимо овдје. Сила љубави је таква да она сабира и сједињује оне који се налазе на великом растојању један од другог. Онога, кога волимо, ми замишљамо свакога дана, чак и ако живи у туђој земљи и ако је од нас одвојен бескрајним морима. Исто тако и онога, од којег се одвраћамо, често као да уопште не видимо, чак и кад би стајао у нашој близини. Гдје постоји љубав, тамо просторно растојање ништа не значи; а гдје ње нема, тамо ни близина ничему не користи.

Када сам недавно бесједио у похвалу блаженом Павлу, били сте толико радосни као да сте га видјели да је ту, међу нама, иако његово тијело лежи у царском граду Риму, а душа му је у рукама Божијим – душе праведника у руци су Божијој, и патња их се дотаћи неће(Прем. Сол.3,1). Међутим, сила љубави поставила га је испред ваших очију. И данас бих хтјео да се бавим овом темом, али устремљеност моје бесједе привлаче друге ствари, привлачи је сагрешење које данас извршава читав град. Нека они који желе да слушају похвале Павлу најприје почну да ревнују на његовим врлинама и нека се удостоје да слушају о њима. Иако, дакле наш духовни отац није са нама, започећу да вас поучавам крепећи се његовим молитвама. Иако се тјелом није налазио уз (израиљске)

борце, Мојсеј је допринео њиховој побједи, и то не мање од бораца, него и више од њих, јер је у вис подизао руке, храбрећи своје и силно застрашујући непријатеље (в. 2. Мојс. 17). Као што силу љубави не може да спријечи просторно растојање, тако је и са дејствовањем молитве: као што љубав сједињује оне који су раздвојени, тако и молитва може да донесе велику корист онима који су далеко један од другог. Смјело, дакле, ступимо у борбу, јер и нама сад предстоји бој, али не са Амалићанима као што је било онда, нити пак са неким другим варварима који насрћу, него са демонима који свечано пролазе тргом.

Ова ђаволска славља, каква се данас дешавају, раскалашност, исмијавања, поруге, окупљања која трају по читаву ноћ и разуздано комедијашење поробили су наш град страшније од било ког непријатеља. Сада би пак сви требало да буду уздржани, да плачу и да се притаје, како они који су сагријешили, тако и они који нису, једни због својих грешака, а други гледајући на недоличност своје браће. Наш град се, међутим, разуздано весели, блиста и украшава; као нека жена која воли раскош и уљепшавање, и трг се данас брижљиво украшава, облачећи се у злато и раскошне одежде, обућу и друго томе слично. Сваки занатлија, износећи своје производе, труди се да надмаши све оне који се баве истим послом као и он. Премда такво надметање указује на дјетињаст ум и на душу која не помишља ни на шта велико и узвишено, оно није претјерано штетно: то је тек нека неразмна усрдност, која изазива подсмјех према онима који се у томе надмећу.

Ако пак желиш да украшаваш, онда не украшавај своју радионицу, него душу; не украшавај трг, него свој ум, да би се дивили ангели, да би ти архангели били благонаклони и да би те Господар ангела наградио Својим даровима. Напротив, истицање(разметање) какво сада постоји подстиче на смијех и завист – на смијех оне што помишљају на нешто узвишеније, а на љубомору и завист оне што страдају од исте болести.

2. Овако надметање, као што сам рекао, не заслужује одлучну осуду. Данас су најжалосније од свега надметања која се одвијају по крчмама, препуним раскалашности и безбожништва. Кажем безбожништва због тога што они који се тиме баве прате(надзиру, означавају) дане, гатају и мисле да ће им, ако први дан овога мјесеца проведу у наслади и здаовољству, таква бити цијела година, и кажем: раскалашност, због зога што се и жене и мушкарци, напунивши бокале и чаше вином, све до зоре неумјерно опијају. То не доликује нашем мудрољубљу, без обзира чините ли ово сами, или допуштате другима – рођацима, пријатељима или сусједима. Зар нисте чули ријечи апостола Павла: Гледате на дане и мјесеце, и времена и године! Бојим се за вас, да се нисам узалуд трудио за вас (Гал.4; 10-11)?

Крајње је неразумно ако због једног дана, проведеног у добром расположењу, очекујете да ће вам цијела година бити таква. Такво мишљење не само да је неразумно, него је и посљедица ђавољег утицаја према којем, тобоже, у стварима нашег живота не би требало да се ослањамо на

сопствену ревност и склоности, него на временске периоде. Неће ти цијела година бити срећна ако се првога дана у њој будеш опијао, него ако и првог и сваког другог дана будеш творио вољу Божију. Дан не бива лош или добар по својој природи – јер се дан од дана ни у чему не разликује – него услијед наше усрдности или немара. Ако си творио правду, дан ти је добар; ако си сагријешо, онда је лош и обременен казном. Ако будеш тако расуђивао и тиме се руководио, свакога дана творећи молитве и дајући милостиње, онда ће ти цијела година бити срећна. Ако пак не будеш марио за врлине и ако будеш очекивао радост за своју душу у зависности од првог дана мјесеца и од рачунања дана, бићеш лишен свакога добра.

Будући свјестан тога и настојећи да нас одвоји од труда на врлини и да угуши ревност наше душе, ђаво је научио људе да срећу или несрећу повезују са данима. Ко вјерује да су неки дани срећни а неки несрећни, тај се у несрећни дан неће бринути о добрим дјелима, мислећи да ће сав његов труд остати узалудан и бескористан усљед (кобне природе) дана. И опет, он се оваквих дјела неће прихватати ни током срећних дана, мислећи да му услијед добре природе самог дана његова љеност никако неће нашкодити. Он ће тако и у једном и у другом случају изгубити своје спасење, и, сматрајући свој труд час бескорисним а час сувишним, живот ће проводити у љености и пороцима.

Знајући за то, требало би да избјегавамо ђаволје замке, да избацимо такве мисли из својих умова и да не пазимо на дане тј. да неки дан ненавидимо, а неки дан да волимо.

Лукави демон не насрће на нас овако само зато да би нас гурнуо у љеност, него да би истовремено и оклеветао творевину Божију, и да би душу погрузио у безбрижност и безбожност. Ми тога морамо да се клонимо, и да јасно знамо да ништа није зло осим гријеха, а да ништа није добро осим врлине и угађања Богу. Радост не долази од пијанства, него од духовне молитве, она не долази од вина, него од поучне бесједе. Вино узрокује буру, а ријеч тишину; вино прави буку, а ријеч зауставља метеж; вино помрачује ум, а ријеч га просвјетљује и када је помрачен; вино уноси очајање (тјескобу, потиштеност) и тамо гдје није постојало, а ријеч га прогони и оданде гдје је постојало. Ништа тако не води у срећу и радост, као истине вјере(досл. Догмати философије): презир према садашњем, ишчекивање будућег, и то , да ништа људско не сматрамо за постојано – ни богатство, ни власт, ни почести, ни поштовање. Ако си научен тој мудрости, онда те неће мучити завист кад видиш богатог, нити ће те, ако паднеш у сиромаштво, то сиромаштво понизити. На тај начин ћеш увјек моћи да празнујеш. Хришћанину не приличи да празнује одређене мјесеце, нити први дан мјесеца, нити пак само недељом, него читав свој живот треба да проводи у празновању какво му доликује. Какво је то празновање? О томе послушајте Павла који каже:Зато да празнујемо не у квасцу старом, ни у квасцу злоће неваљалства, него у бесквасним хљебовима искрености и истине(1. Кор. 5;)

Према томе, ако ти је савјест чиста, ти онда непрестано

празнујеш, јер се храниш добирим надама и радујеш ишчекивањем будућих добара. Ако пак имаш грижу савјест и ако си крив за многе гријехе, онда ти ни хиљаду празника и прослава неће помоћи да се осјећаш боље од оних што плачу. Каква ми је корист од сунчаног дана, кад је моја душа помрачена пријекорима савјести? Према томе, ако желиш да имаш користи од почетака нових мјесеци, онда поступај овако: када видиш да се навршила година, заблагодари Господу што те провео кроз тај годишњи период. Буди скрушен у срцу, одмјери вријеме свога живота и сам себи реци: дани јуре и пролазе, вријеме се навршава, велики дио свога пута већ смо прешли, а шта смо урадили? Зар ћемо одавде отићи празни и лишени сваког доброг дијела? Суд је пред вратима, а живот незадрживо хрли ка старости.

3. Тако размишљај на почетку нових мјесеци; овога се сјећај кад се смијењују године; помислимо на будући дан (Суда), да и за нас не би неко рекао оно што је пророк рекао за Јудејце: Изчезоше у сујети дани њихови, и године њихове са хитањем (Пс. 77; 33). Онај празник, о којем сам говорио, постојан је и не ишчекује годишње периоде, и није ограничен на одређене дане. Њега подједнако може да празнује и богаташ и сиромах, јер ту није важан новац, ни богатство, већ само врлина. Немаш новца? Постоји стах Божији, највриједније од свих блага, јер се оно не може ни уништити, ни измјенити, ни потрошити. Погледај на небо и на небо небеса, на зељу, море, ваздух, разнородне животиње, различито биље и на читав људски род; сјети се

ангела, архангела и вишњих сила. Имај на уму да је све то богатство твога Господара. Не може бити да је слуга тако богатог Господара сиромашан, ако је његов Господар милостив према њему. Гледање на дане не приличи хришћанској философији и припада јелинској(незнабожачкој, паганској) прелести.

Ти си уписан у вишњи град и ти си његов житељ, ангели обитавају уз тебе. Тамо нема свјетлости која се претвара у таму, нити дана који окончава ноћ, него је увјек дан и увјек свјетлост. На њега ћемо стално да мотримо. Тражите оно што је горе, каже апостол, гдје Христос сједи с десне стране Бога(Кол. 3; 1). Ти немаш ништа заједничко са земљом, гдје постоји кретање сунца, његови периоди(циклуси) и дани. Ако пак живиш праведно, онда ће и ноћ за тебе постати дан, исто као што ће се за оне који живот проводе разуздано, у пијанству и неуздржању, дан претворити у ноћну таму, не зато што се сунце угасило, него зато што је њихов ум помрачен пијанством.

Придавати толики значај неким данима, очекивати од њих посебно задовољство, палити свјетиљке по трговима и плести вјенце – све је то знак дјетиње узнемирености. Ти си се већ ослободио ове слабости, достигао си зрео узраст и уписан си међу грађане(жителије) неба. Не освјетљавау тргове вјештаственим огњем, него свој ум просвјетли духовном свјетлошћу, тако да се свјетли свјетлост ваша пред људима, да виде ваша добра дијела и прославе Оца вашег Који је на небесима, рекао је Господ (Мт. 5; 16). Оваква свијетлост донијће ти велику награду. Не

украшавај вјенцима врата свога дома, него води такав живот, да из руке Христове примиш вјенац правде на своју главу. Нека ништа не буде бесциљно и безразложно. Павле заповједа да све творимо на славу Божију. Ако, дакле, једете – каже он – ако ли пијете, ако ли што друго чините, све на славу Божију чините (1. Кор. 10; 31). Како је могуће, рећи ћеш ти, да једем и пијем на славу Божију? Позови сиромаша и учини да Христос буде заједничар у твојој трпези, па ћеш тако и јести и пити у славу Божију. Апостол није заповједио да се само то чини у славу Божију, него и све остало, као што је излазак на улицу или остајање код куће, тј. (заповједио је) да и једно и друго буде ради Бога. Како је пак могуће да и једно и друго буде ради Бога? Кад долазиш у цркву, кад учествујеш у молитви и у духовном поучавању, онда тај излазак из куће бива на славу Божију. Исто тако, могуће је да и код куће останеш на славу Божију. Како и на који начин? Кад чујеш буку, пометњу, ђаволске поворке, кад чујеш да су порочни и раскалашни људи испунили трг, онда остани код куће и удањи се од те вреве. Тако ће твоје остајање код куће бити на славу Божију. Као што је могуће да ради Бога и остајемо код куће и излазимо из ње, тако је могуће да на славу Божију и хвалимо и прекоравамо. Како је могуће, упитаћеш ти, да некога хвалимо или прекоравамо на славу Божију? Ви понекад сједите у радионицама и видите како поред вас пролазе рђави и покварени људи, намргођених обрва, умишљеног изгледа, у пратњи мноштва готована и улизица, у раскошним одеждама и са скупоцјеним накитом, грамзивци, који су приграбили туђе. Ако неко

тада каже да овом човјеку треба завидјети и да је он срећан, онда таквога прекори, покуди га, затвори му уста, тугуј за њим и плачи. То значи прекорети Бога ради. За оне који сједе с тобом такав прекор поучиће мудрољубљу и врлини и одвратиће их од дивљења свјетовним стварима. Онога који је рекао нешто такво, запитај: „Зашто га сматраш срећним?” Зар зато што има дивног коња са позлаћеном уздом, што има много слугу, што се одјева у блиставу одјећу, што свакодневно прекомјерно пије и једе? Он је због тога несрећан и убог и достојан безбројних суза. Видим да у њему самом не можете ништа да похвалите, па онда хвалите оно што је спољашње, тј. коња, узду и одјећу, који немају никакве везе са њим самим. Реци ми, шта је жалосније од тога, када дивљење изазива његов коњ, коњска узда, љепота одјеће и стаситост његових слугу, а у њему самом не може да се нађе ништа достојно похвале? Ко је сиромашнији од оног човјека, који нема ниједно сопствено добро, ништа са чим би могао да оде одавде(у вјечност), него се украшава туђим? Наш сопствени украс и богатство не представљају слуге, одежде и коњи, него душевна врлина, богатство у добрим дјелима и одважност пред Богом.

4. Напротив, када видиш сиромашног, одбаченог, презреног, који живи у бједи, али врлински, и када га они који сједе са тобом назову јадним, ти га похвали. Твоја похвала ће томе који пролази бити савјет и препорука за частан и добар живот. Ако кажу: „како је несрећан и јадан”, ти одговори да је блаженији од свих других, да му

је пријатељ Бог, да живи врлински, да је стекао богатство које никада неће потрошити, да има чисту савјест. Какву је штету претрпио тиме што нема новаца, када је у насљеђе добио небо и будућа небеска блага? Ако и сам будеш овако размишљао и ако и друге будеш томе поучавао, добићеш велику плату и за прекор и за похвалу, јер си и једно и друго чинио на славу Божију. Као потврду да ово што вам говорим није испразно заваривање, да је велику награду Бог припремио онима што овако размишљају и да се слично расуђивање сматра за велику врлину, саслушај шта каже пророк, будући да он прекоривање порочних људи и похвалу оних што се плаше Бога убраја у врлине. Набројавши остале врлине човјека којег Бог треба да прослави и указавши на то какав треба да буде онај који ће се настанити на гори светој Његовој, тј. рекавши да треба да буде непорочан, да чини правду и да говори истину у срцу своме, да не слаже језиком, да не учини ближњем своме зла и да не прими поругу на сусједи своје, додаје да је пред таквим човјеком унижен лукави, а оне који се боје Господа он прославља (Пс. 14; 1-4). Он тиме показује да презирање лукавих (порочних) и похвала и величање благочестивих (добрих, благих) такође спадају у врлине. О томе говори и на дугом мјесту: А мени су веома цјењени пријатељи Твоји, Боже и : Зар нисам оне који Те мрзе, Господе; омрзао, и због непријатеља Твојих копнио и венуо (Пс. 138; 17, 21)? Не прекоривај онога којег Бог хвали, а Он хвали онога што живи праведно, макар био и сиромаш. Не хвали пак онога од којег се Бог одвраћа, а Он се одвраћа од онога што

живи порочно, чак и ако је окружен богатством. Било да некога хвалиш или да га прекореваш, и једно и друго учини у сагласности са вољом Божијом. Могуће је и да некога прекореваш, а да то буде на славу Божију. Како? Често се догађа да негодујемо на своје слуге. Како је, дакле, могуће да их прекоравамо Бога ради? Ако видиш да се неко опија или да краде било да је то твој слуга, твој пријатељ или неко други, ако видиш да хита у позориште или да је немаран према својој души, да се заклиње, да крши заклетву или да лаже, онда узнегодуј, казни га, побрини се за њега и исправи га.

Тако ћеш све учинити Бога ради. Међутим, ако видиш да ти је у нечему сагријешо или да запоставља своја задужења, опрости му и опростићеш Бога ради. Сада пак многи чине сасвим супротно, и у односу на слуге и у односу на пријатеље. Кад неко сагријешо против њих самих, постају строге и немилосрдне судије, а када неко вређа Бога или погубљује своју душу не кажу на то ниједну једину ријеч. И опет, да ли је потребно да задобијемо пријатеље? Нека то постану Бога ради. Да ли треба да задобијемо непријатеље? Нека и то постану Бога ради. Како је, међутим, могуће да и пријатеље и непријатеље задобијемо Бога ради? Ако не будемо тежили да нам пријатељи буду они чијим новцем можемо да се користимо, који ће нас позивати на раскошне трпезе или они поред којих ћемо имати људску заштиту, и ако, насупрот томе, будемо свесрдно настојали да пријатељима учинимо оне што могу да устроје нашу душу, да нас

долично посавјетују, да нас прекоре кад гријешимо, да нас покуде кад смо у заблуди, тј. оне који ће нас својим савјетима и молитвама приближити Богу, онда смо задобили пријатеље Бога ради. Исто тако, могуће је да и непријатеље задобијемо Бога ради. Ако видиш раскалашног, гнусног и преиспуњеног пороцима и нечистим учењима човјека који може да те сруши и да ти нашкоди, одбаци га и удаљи се од њега као што је и Христос рекао: Ако те око твоје десно саблажњава, ископај га и баци од себе(Мт. 5;29). Он нам тиме наређује да и оне пријатеље, које волимо као сопствене очи и коју су нам потребни у житејским стварима, одсјечемо и одбацимо уколико наносе штету спасењу наших душа. Ако се налазиш на неком скупу и водиш дуг разговор, онда и то чини ради Бога; и опет, ако ћутиш, онда ћути Бога ради. Како је пак могуће да Бога ради будемо и на скупу? Ако за вријеме док тамо сједиш не говориш о свијетовним или безначајним и испразним стварима које су сасвим недоличне, него о нашем мудрољубљу, о пакленим мукама и о небеском Царству, умјесто што би говорио о сувишним и бескорисном, нпр.о томе ко је дошао на власт, ко ју је изгубио, а ко је кажњен, како је неко извукао корист па се обогатио, шта је један послје смрти оставио другоме, како је неко лишен насљедства иако је очекивао да буде међу првим насљедницима и о томе сличним стварима. О томе нећемо да разговарамо, нити ћемо то другима допустити, него ћемо пазити само на то да и дјелима и ријечима угодимо Богу. Исто тако, може се и ћутати Бога ради, и то онда када те вријеђају,

прекоравају и када трпиш небројена зла, а ипак све то великодушно подносиш и ниједном ријечју не узвраћаш ономе који ти то чини. Не само да је могуће хвалити или прекоравати, остајати код куће или излазити, говорити или ћутати Бога ради, него је могуће и плакати и туговати, и радовати се и веселити, и све то на славу Божију. Када видиш да твој брат гријеш или ако и сам паднеш у неки пријеступ па почнеш да уздишеш и да тугујеш, онда ћеш помоћу такве туге задобити спасење због којег се никада нећеш покајати, како и Павле каже: Јер жалост која је по Богу доноси покајање за спасење, за које се не каје (2. Кор. 7, 10). Ако видиш да неко напредује немој да му завидш, него заблагодари Богу Који је учинио да твој брат буде тако славан; учини то онако као да благодариш за сопствено добро и добићеш велику награду због такве радости.

5. Реци ми, шта је жалосније од завидљивих људи који, иако треба да се радују и да имају корист од своје радости, умјесто тога тугују због туђе славе и таквом патњом привлаче на себе казну Божију и неподношљиве муке? И зашто да говоримо о похвалама и прекорима, о тугама и радостима, када и од најмањих и најобичнијих ствари можемо да добијемо велику корист, ако их творимо на славу Божију? Шта је безначајније од шишања косе? И то, међутим, може да се учини Бога ради. Ако не будеш отмено сакупљао косу, ако не будеш украшавао лице и ако се не будеш уљепшавао због саблажњавања и завођења оних што те гледају, и ако се, насупрот томе обучеш

једноставно, узгредно и како налаже потреба, онда ћеш и то учинити Бога ради и бити награђен за то што си обуздао порочну пожуду и одсјекао наумјесну сујету. Уистину, ако Царство небеско насљеђује онај који Бога ради пружи чашу студене воде(Мт.10;42), замисли какву ће плату имати онај који све што чини – чини Бога ради! Може се и ходати Бога ради и гледати Бога ради. Како је могуће да гледамо и ходамо Бога ради? Кад не хиташ са безбожношћу, кад се не бавиш туђом љепотом, када видиш да ти у сусрет иде жена, па обуздаш очи и оградиш поглед страхом Божијим, онда то чиниш Бога ради; исто тако, кад не одјевамо скупоцјену одјећу која нас чини рзњеженима, него ону(одјећу) која је довољна да нас покрије. Ово правило може да се примјени и на обућу. Многи су дошли до такве размажености и раскалашности, да чак и обућу уљепшавају и на све начине украшавају, ништа мање него што други украшавају лице. То је обиљежје нечисте и изопачене душе. Иако изгледа неважно, то и код мушкараца и код жена може да буде знак и доказ великог пада(пропасти). Могуће је, дакле, да и обућу користимо Бога ради, ако се у свему ограничимо на потребу и ако она(потреба) постане мјера коришћења. Саслушај како једн мудрац говори да и хдом и одјевањем можемо да прославимо Бога: Одјећа човјекова, осмјех зуба и кораци његови свједоче о њему(Прем. Сир. 19; 27). Ако се, дакле, будемо показивали као умјерени и достојанствени и ако испољимо сваку бригу о томе, онд ће се при сусрету с таквим човјеком задивити и невјерник, и раскалашан, и необуздан, ма како да су безосјећајни. Када

узимамо супругу(тј. ступамо у брак), и то треба да чинимо Бога ради, не трудећи се да добијемо богато имање, него да пронађемо жену благородне душе, не богатство у новцу и знамените претке, него врлину и кротку нарав; треба да бирамо сапутницу у животу, а не пратиљу на гозбама.

Зашто бисмо све набрајали? На исти начин ко што смо то горе учинили, можемо да испитамо сваки догађај и свако дјело, и да све извршавамо Бога ради. Када пристану у неки град, трговци који плове морем не излазе из луке на тржницу прије него што сазнају колико ту могу да добију за своју робу. Исто тако, ни ти ништа немој да чиниш или да говориш што неће бити на корист славе Божије. Не говори ми да је немогуће све чинити Бога ради. Ако и обућа, и шишање косе, и одјећа, и понашање, и изглед, и разговори и скупови, и уласци и изласци, и досјетке и похвале, и прекори и одобравање, и дружење и непријатељство, могу да буду Бога ради, шта још остаје што се не може обављати Њега ради, ако то желимо? Шта је горе од положаја тамичара? Зар се ни чини да је његов живот нечаснији од било ког другог? Могуће је, међутим, да и он, ако то хоће, од свог живота има користи, односно ако буде бринуо о заточеницима, ако буде служио неправедно затворене, ако буде уточиште свима којима је то потребно умјесто да користи туђу несрећу. Тако се спасо и тамничар који је чувао апостола Павла(в. Дела ап. 16; 31). Одатле се види да ми од свега имамо користи. Реци ми, шта је веће зло од убиства? Међутим, и оно је некад било узето као правда ономе ко се одважио

извршити – ето колко је важно чинити нешто Бога ради! Како је убиство могло бити узето за правду? Мадијанци су жељели да побуде гњев Божији против Једејаца и надали су се да ће их савладати онда када их Господ више не буде штитио. Зато су уљепшавали своје кћери и слали их као неку војску, а ове су заводиле Јудејце и наводиле их најприје на блуд, а потом и на безбожништво. Када је то видјео, Финес је зграбио мач и њиме пробо двоје затечених у гријеху блуда, тако да је овом својом одлуком зауставио гњев Божији (4. Мојс.25). Иако је сам чин представљао убиство, његова посљедица била је спасавање свих оних који су хрлили у пропаст и зато је његовом извршиоцу било узето за правду. Тако убиство не само да није оскрнавilo његове руке, него их је учинило још чистијима. То је сасвим оправдано, јер он га није извршио из мржње према убијенима, него ради спасења осталих: убио је двоје, а спасао хиљаде. Он је поступио онако као што поступају љекари када одсјецају труле удове, да би спасли здравље цијелог тијела. Зато и псалмопојац каже: И устаде Финес, и умилостиви, и престаде сјеча(пропаст). И урачуна му се у правду, из нараштаја у нараштај, до вијека(Пс. 105, 30). Сјећање на тај поступак остало је бесмртно. Насупрот овоме, други се молио и тиме увриједио Бога, а ту мислим на фарисеја (в. Лк. 18). Финес је починио убиство и задобио благонаклоност Божију, а овај је молитвом увриједио Бога и сагријешо, односно, није то учинио самом молитвом, него расположењем духа током молитве. Према томе, и духовно дјело може да нам нанесе велику штету, ако се не извршава Бога ради.

Напротив, и свјетовно дјело може да донесе велику корист ономе, ко га твори из љубави према Богу. Шта може да буде горе и теже од убиства? Па ипак, оно је учинило праведником човјека који се одважио да га изврши!

Какво ћемо оправдање имати ми, који тврдимо да се не може од свега добити корист и да се не може све чинити Бога ради, кад се нашао такав, који је имао користи чак и од убиства? Ако желимо да будемо пажљиви, онда читав живот можемо да водимо овакву, духовну трговину. Нпр., нећемо тражити незакониту цјену, нећемо очекивати да роба поскупи да бисмо је продали онима којима је потребна. Ко не да жита, проклиње га народ, каже Писмо (Приче Сол. 11; 26). Зар је потребно да о свему гворимо појединачно, кад све може да се представи на једном примјеру? Као што они који зидају кућу, када хоће да подигну зид, развлаче конопца од угла до угла и тако граде здање чије површине немају неравнине, тако ћемо и ми, умјесто тог конопца, употријебити апостолску изреку: Ако, дакле, једете, ако ли пијете, ако ли што друго чините, све на славу Божију чините (1. Кор. 10; 31). Свеједно је, дакле, да ле се молимо, или постимо, да ли оптужујемо или праштамо, хвалимо или кудимо, улазимо или излазимо, продајемо или купујемо, ћутимо или разговарамо, или ма шта друго да је у питању – све треба да чинимо на славу Божију. Оно пак што није на славу Божију, нећемо нити да чинимо, нити да говоримо, и ма гдје се налазили, са собом ћемо, умјесто жезла, оружја, страже или небројеног блага, носити поменуту изреку,

записавши је у својим мислима, како бисмо, чинећи, говорећи и предузмајући све на славу Божију, од Њега добили славу и овдје, и по одласку одавде. Прославићу оне који Мене прослављају, каже Господ (1.Сам.2,30). Дакле, не само ријечима него и дјелима, непрестано ћемо прослављати Њега, са Христом Богом нашом, јер Њему доликује свака слава, част и поклоњење, сада и увјек и у вјекове вјекова. Амин.

{СЛАВА ГОСПОДУ ЗА СВЕ – СВЕТИ ЈОВАН
ЗЛАТОУСТ – ИЗАБРАНЕ БЕСЈЕДЕ }